

Aan de besturen van:
Hoogheemraadschap Holland Noorderkwartier
Waterschap Amstel, Gooi en Vecht
Hoogheemraadschap van Rijnland
Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
Hoogheemraadschap Delfland
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Betreft: reactie op concept-beleidsnota Muskusrattenbeheer 2012 – 2015

Amstelveen, 22 september 2012

Geachte bestuursleden,

Wij hebben begrepen dat de concept-beleidsnota Muskusrattenbeheer 2012-2015 binnenkort door u zal worden besproken. Graag willen wij bij deze de reactie van De Faunabescherming op deze beleidsnota aan u kenbaar maken met het verzoek deze reactie mee te nemen bij de beoordeling van deze nota.

Uitgangspunt

In de beleidsnota wordt aangegeven dat de nieuwe organisatie Muskusrattenbeheer de opdracht heeft om alle waterstaatswerken te beschermen tegen schade veroorzaakt door woelratten en graafwerk van muskusratten en beverratten. Tevens wordt terecht aangegeven dat muskusrattenbestrijding geen doel op zich is. Toch wordt in deze beleidsnota als doel vastgelegd dat er wordt gestreefd naar een zo klein mogelijke populatie waarbij als enige middel 'bestrijding' wordt genoemd. Wij vinden dit onterecht. Het gaat niet om het beperken van de hoeveelheid muskusratten maar om het voorkomen of beperken van schade. Onder 'schade' wordt dan verstaan dat de waterkerende werking van oevers en dijken wordt aangetast. Allereerst is het vrijwel niet mogelijk om de werkelijke aantallen muskusratten in een beperkt gebied vast te stellen, laat staan dat dat voor het hele werkgebied van waterschappen of heel Nederland mogelijk zou zijn. De muskusrattenbestrijders menen de aantallen te kunnen bepalen aan de hand van het aantal vangsten per tijdseenheid, maar dat is wetenschappelijke gezien onzin. Het gaat niet om het aantal dieren dat wordt gevangen, maar om het aantal dieren dat overblijft. Het is eveneens onmogelijk om te bepalen of het aantal dieren stijgt of daalt, laat staan dat kan worden bepaald of het doel dat in deze beleidsnota wordt genoemd, te weten 'een zo klein mogelijke populatie', wordt gehaald.

Wij wijzen erop dat muskusratten in staat zijn zich zeer snel voort te planten. Zij kunnen zeer grote verliezen makkelijk compenseren door extra aanwas. Dat betekent dat de

gedode muskusratten binnen korte tijd worden vervangen door nieuwe, jonge exemplaren. Tot op heden is nog nooit onomstotelijk aangetoond dat het vangen van muskusratten een significant effect heeft op de aantallen. Gelet op de populatieontwikkelingen bij andere zich snel voortplantende soorten, waar meer onderzoek naar is gedaan, moet er vanuit worden gegaan dat het doden van muskusratten alleen een verhoogde aanwas tot gevolg heeft en niet daadwerkelijk tot een daling van de populatie leidt.

Bovendien wijzen wij erop dat alle deskundigen, en ook de muskusrattenbestrijders zelf, het erover eens zijn dat de muskusrat nooit zal kunnen worden uitgeroeid. Dat betekent dat er altijd muskusratten aanwezig zullen zijn en ongeacht hun aantallen in oevers en dijken kunnen graven. In opdracht van de LCCM zijn enkele jaren geleden een aantal onderzoeksrapporten opgesteld, waarin onder andere is gekeken naar de omvang van de schade en naar alternatieven. Uit deze rapporten is gebleken dat er geen relatie kon worden aangetoond tussen de hoeveelheid gevangen muskusratten en de hoeveelheid graverij of de faalkans van de waterkering. In een van deze onderzoeksrapporten wordt gesteld dat schade door graverij zoveel mogelijk voorkomen moet worden en daarbij kon niet worden aangegeven of dit zou moeten gebeuren door intensieve doding of door intensieve inspectie en herstel van de schade, eventueel in combinatie met preventieve maatregelen. Aangezien intensieve doding de afgelopen decennia de basis van het beleid heeft gevormd en er ondanks deze maatregelen toch overal graverij is opgetreden, ligt het voor de hand om het beheer niet meer te richten op het vangen van de dieren maar op het voorkomen of beperken van schade.

Wij hebben het voorgaande nader uitgewerkt in het rapport 'Muskusrat; op alternatieve wijze schade voorkomen' dat wij hier als bijlage bijvoegen. In dit rapport trekken wij de volgende conclusie over het tot nu toe gevoerde muskusrattenbeleid, dat in de nu voorliggende beleidsnota helaas grotendeels wordt voortgezet.

“Doden van muskusratten is dieronvriendelijk. De soort heeft zich inmiddels dusdanig goed gevestigd dat bestrijding niet zal leiden tot uitroeiing of het verdwijnen van de soort. Bestrijding van muskusratten schaadt andere, inheemse en vaak beschermde fauna. Bovendien kan uit de beschikbare gegevens niet gezegd worden dat bestrijding aantallen verlaagt, vangstaantal populatieomvang weergeeft, lage aantallen samengaan met verminderde schade en doden dus op die manier schade verlaagt. Om deze redenen zal men er van moeten uitgaan dat het doden van deze dieren tot in lengte van dagen moet plaatsvinden. Schade treedt nu ook op en schade is (bijna) niet gecorreleerd met vangstaantal. Alles wijst er dan ook op dat het doden van deze dieren niet de gewenste baten geeft die een alternatieve antigraafaanpak wel kan opleveren.”

Gewenst beleid

Het voorgaande betekent dat het beleid erop gericht zou moeten zijn om de oevers en dijken zodanig te maken of aan te passen, dat eventuele graafactiviteiten van muskusratten niet tot 'schade' ofwel tot aantasting van de waterkerende werking leidt. Daarmee wordt het probleem bij de bron aangepakt. Al het geld dat nu wordt besteed aan het vangen en doden van muskusratten (het gaat jaarlijks landelijk om meer dan 35 miljoen euro) zou kunnen worden ingezet in het inspecteren van oevers en dijken om graverij die tot een aantasting van de waterkerende werking zou kunnen leiden, direct te kunnen aanpakken. Tevens zou dit geld moeten worden ingezet in het zodanig versterken of overdimensioneren van oevers en dijken dat eventuele graafactiviteiten niet tot aantasting van de waterkerende werking leiden.

In het bijgevoegde rapport wordt de volgende conclusie getrokken omtrent de effectiviteit en wenselijkheid van de inzet van alternatieven.

“Een preventief beleid heeft meerdere voordelen. Hoewel sommige zaken nog onduidelijk zijn, wijst alles erop dat een alternatieve strategie meer zekerheid biedt. Veel dierenleed wordt voorkomen en schade treedt minder op, doordat in kwetsbare gebieden oevers en dijken zo zijn aangepast dat muskusratten geen problemen veroorzaken. Op de lange termijn is deze aanpak waarschijnlijk kostenbesparend en, wanneer middelen goed worden ingezet, zeer zeker duurzaam. Aanpassingen die voorkomen dat schade optreedt, werken ook tegen andere fauna, zoals bevers, die in de toekomst problemen zouden kunnen veroorzaken. Daarbij komt dat zeer dieronvriendelijke dodingsmethoden dan waarschijnlijk niet meer toegestaan zijn.

Bij het toepassen van een preventief beleid vormt dit geen probleem. Schade voorkomen door het aanbrengen van preventieve middelen of het toepassen van sensorsystemen kan op een positieve manier gecommuniceerd worden naar het publiek en voor waterschappen imagoversterkend werken.”

Wij verzoeken u gelet op het voorgaande de doelstelling van de beleidsnota te wijzigen en te kiezen voor intensieve inspecties en herstel en tevens te investeren in preventieve maatregelen.

Mocht u nog vragen hebben over het voorgaande, dan zijn wij uiteraard bereid tot het geven van een nadere toelichting.

Hoogachtend,

Mw. A.P. de Jong, secretaris Stichting De Faunabescherming